

INFORMATIEBLAD STAPPENPLAN VOOR EEN ENERGIETUIN

DIT IS HET TWEEDE INFORMATIEBLAD UIT DE REEKS KENNISDOCUMENTEN EN INFORMATIEVE VIDEO'S OVER DE ENERGIETUIN VAN A TOT Z.

DE ONTWIKKELING VAN DIT DOCUMENT IS MEDE MOGELIJK GEMAAKT DOOR DE NATUUR EN MILIEUFEDERATIES EN DIVERSE PROVINCIALE NATUUR- EN MILIEUFEDERATIES

COPYRIGHT

© 2022 DE NATUUR EN MILIEUFEDERATIES, UTRECHT

BEHOUDENS UITZONDERING DOOR DE WET GESTELD MAG ZONDER SCHRIFTELIJKE TOESTEMMING VAN DE RECHTHEBBENDE OP HET AUTEURSRECHT, NIETS UIT DEZE UITGAVE WORDEN VERVEELVOUDIGD EN/OF OPENBAAR GEMAAKT WORDEN DOOR MIDDEL VAN DRUK, FOTOKOPIE, MAIL OF ANDERSZINS, HETGEEN OOK VAN TOEPASSING IS OP DE GEHELE OF GEDEELTELIJKE BEWERKING.

EERSTE DRUK 2022

Stappenplan voor een Energietuin

Je bent betrokken bij de ontwikkeling van een zonneweide of windpark. Of je wordt gevraagd om mee te denken over de inrichting van een gebied waar hernieuwbare energie wordt opgewekt. Hoe start je en wanneer mag je jezelf tot Energietuin uitroepen? Dit informatieblad helpt je op weg bij deze eerste stappen en vertelt je hoe wij je kunnen helpen.

Geweldig, je wilt een Energietuin beginnen! En nu?

Allereerst is het goed om te weten wat een Energietuin precies is. Mocht je dat nog niet gedaan hebben, lees dan eerst het informatieblad '[Wat is een Energietuin?](#)'. Uit de ambitie van een Energietuin blijkt dat er veel functies en activiteiten gecombineerd worden. Dat betekent dat er veel partijen bij betrokken zullen worden. Het goede nieuws is dus: je staat er niet alleen voor!

Foto: Een Energietuin onderscheidt zich van reguliere energieprojecten door het vroegtijdig en actief betrekken van omwonenden en belanghebbenden.

Bepaal je rol

Wat je nodig hebt hangt af van de rol die je wilt innemen bij het realiseren van de Energietuin. Misschien is dat nu nog lastig omdat je wel enthousiast bent over het concept, maar nog niet voldoende weet wat het allemaal betekent. Grofweg zijn er drie rollen in deze eerste fase:

- Je bent een (project)ontwikkelaar of energiecoöperatie en je wilt zelf een Energietuin (mede) ontwikkelen.
- Je bent een betrokken burger of lid van een maatschappelijke organisatie en je bent gevraagd om mee te denken over het ontwerp van een zonneweide of windpark en je ziet mogelijkheden voor een Energietuin. Je wilt het concept van Energietuinen inbrengen bij een gemeente of ontwikkelaar
- Je werkt voor een gemeente of je bent grondeigenaar en je wilt een ontwikkelende partij de kaders of voorwaarden meegeven voor een toekomstige zonenweide of windpark

Wat heb je nodig?

Afhankelijk van de rol die je neemt, heb je het volgende nodig:

- Enthousiasme en positieve energie: het is belangrijk om zelf enthousiast te zijn over Energietuinen, zodat je anderen ook kunt interesseren en meekrijgt. Het realiseren van een Energietuin kost extra tijd en aandacht en niet iedereen zal altijd even positief zijn over je initiatief. Je moet dus ook kunnen omgaan met tegenslag en teleurstellingen. Maar als een Energietuin uiteindelijk wordt gerealiseerd, is het alle moeite waard geweest!
- Een team met verschillende belanghebbenden: zoals eerder aangegeven zijn er veel partijen betrokken bij een Energietuin. In ieder geval heb je een basisteam nodig met mensen van de gemeente, de grondeigenaar en de ontwikkelaar(s).
- Een gedeelde ambitie: vanaf het begin moeten alle deelnemers van het basisteam zich vol overtuiging inzetten voor de ambitie om een Energietuin te realiseren.
- Een geschikte locatie: de locatie van de Energietuin moet geschikt zijn om verschillende functies mogelijk te maken. Niet iedere zonneweide hoeft een Energietuin te worden of is daarvoor geschikt. Een gebied bij een industrieterrein waar geen recreatieve mogelijkheden zijn, is minder geschikt dan een gebied bij een dorpskern waar meerwaarde kan ontstaan door natuurontwikkeling en recreatie.

Dit zijn de stappen om te komen tot een Energietuin

Bij het realiseren van een Energietuin doorloop je verschillende stappen. Voor de duidelijkheid staan deze stappen na elkaar weergegeven, maar in de praktijk lopen deze stappen in elkaar over, tegelijkertijd naast elkaar en soms moet je terug naar een eerdere stap.

1

Start: Vind een goede locatie en maak anderen enthousiast voor het Energietuinen-concept. Het resultaat van deze fase is een team met een gezamenlijke ambitie om een Energietuin te realiseren.

2

Bepaal de haalbaarheid: Bepaal aan de hand van [een checklist](#) of een Energietuin haalbaar is en waar mogelijke aandachtspunten zijn. Het resultaat is een beoordeling van de haalbaarheid. [Lees verder](#) over de haalbaarheid.

3

Participatief ontwerp: Samen met omwonenden en andere belanghebbenden ga je aan de slag met het ontwerp van de Energietuin. Naast de technische installaties geef je samen met anderen invulling aan natuurontwikkeling, landschappelijke inpassing, recreatie, educatie en andere functies. Het resultaat is een voorlopig integraal ontwerp.

4

Vergunningen en financiering: Dit is vooral een fase waarin de ontwikkelaar een grote rol speelt. De gemeente moet een bestemmingsplanwijziging en/of omgevingsvergunning verlenen. Er moet financiering geregeld worden via een SDE aanvraag, crowdfunding en investeerders. Het resultaat is de benodigde vergunningen en financiering.

5

Detailontwerp: Het voorlopige ontwerp wordt verder uitgewerkt. De technische installatie wordt concreter gemaakt en de specifieke beplanting, educatievoorzieningen, picknicktafels, insectenhoeven en dergelijke worden samen met de omwonenden en belanghebbenden bepaald. Er wordt al rekening gehouden met het beheer en onderhoud na realisatie. Het resultaat is een uitgewerkt en gedetailleerd ontwerp dat kan worden vertaald naar een bestek.

6

Uitvoering: Het detailontwerp wordt uitgewerkt in een bestek. De diverse onderdelen worden aanbesteed aan leveranciers. De schop gaat letterlijk in de grond. Het resultaat is een opgeleverde Energietuin!

7

Beheer en onderhoud: Na de realisatie start de exploitatie. De zonnepanelen en windmolens gaan energie opwekken, er komen bezoekers, de natuur gaat zich ontwikkelen. De Energietuin moet in goede conditie blijven en onderhouden worden, met oog voor biodiversiteit. Het resultaat is een plek waar het fijn is om te komen voor mens én dier.

Participatie en samenwerking

Gedurende de hele ontwikkeling en exploitatie van een Energietuin is participatie en samenwerking een belangrijke pijler. Het vraagt gedurende het hele proces ook continu aandacht, omdat tijdens de ontwikkeling rollen en belangen van de verschillende projectpartners en belanghebbenden veranderen. Communicatie en het betrekken van omwonenden en belanghebbenden tijdens alle stappen is zeer belangrijk voor het succes.

Integratie van de bouwstenen

Naast de processen in de stappen 1 tot en met 7 is er in de Energietuin veel aandacht voor de diverse bouwstenen, zoals de technische installatie, natuurontwikkeling, landschappelijke inpassing, educatieve en recreatieve functies. Deze strijden met elkaar om fysieke ruimte, aandacht en financiële middelen. Het kernbegrip hier is: integratie. Dat dit leidt tot compromissen in de ambitie om een Energietuin te behalen, is haast onvermijdelijk.

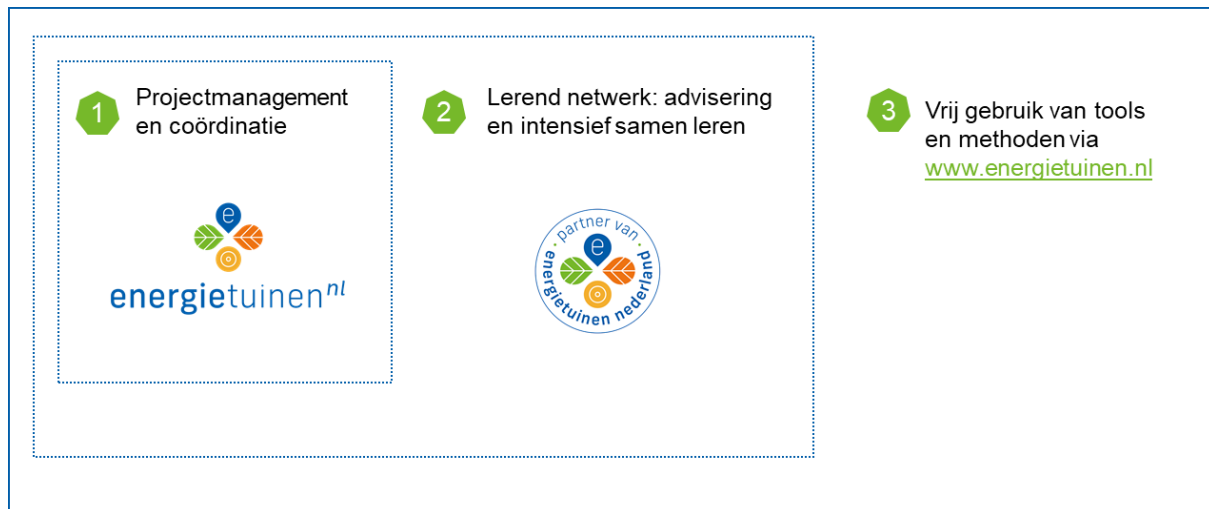
Wanneer is het een Energietuin?

Energietuinen Nederland is een concept van de Natuur en Milieufederaties. Het is een geregistreerd idee en merk bij het Benelux-Bureau voor de Intellectuele Eigendom (BOIP). Dat betekent dat je je pas een Energietuin mag noemen nadat Energietuinen Nederland daar toestemming voor heeft gegeven. Daarvoor toetsen we of het Initiatief voldoet aan de voorwaarden zoals uitgelegd in het Informatieblad [‘Wat is een Energietuin?’](#). Daarnaast moet je bereid zijn om je kennis en kunde te delen, zodat er een lerende community ontstaat over natuur- en landschapinclusieve, multifunctionele en participatief ontworpen energieparken.

Hoe kunnen wij helpen?

Vanuit Energietuinen Nederland willen we het concept Energietuinen breed toegankelijk maken. Daarom delen we kosteloos en publiekelijk veel informatie die je nodig hebt om zelf een Energietuin te kunnen ontwerpen, realiseren en onderhouden. Daarnaast bieden we ook meer specifieke ondersteuning op maat. We hebben drie leerniveaus om je te helpen:

1. Projectmanagement en coördinatie: hierbij maakt een collega van Energietuinen Nederland deel uit van het projectteam dat de zonenweide of windpark ontwikkelt. Afhankelijk van onze rol zijn we adviseur, procesbewaker, conceptbewaker of coördinator. Door deze rol te nemen, ontzorgen we de ontwikkelaar en organiseren we mede de participatieprocessen met de vele partijen en belanghebbenden. Voor deze activiteiten vragen we een financiële vergoeding. Het project mag zich 'Energietuin' noemen.
2. Lerend netwerk: advisering en intensief samen leren. Hierbij spreken we samen af dat we kennis en ervaringen delen. Voor specifieke vraagstukken kunnen we optreden als adviseur. Hiervoor vragen we een financiële vergoeding. Het project wordt onderdeel van onze lerende community en mag zich 'partner van Energietuinen' noemen.
3. Vrij gebruik van tools en methoden. Op onze website en via andere kanalen bieden we kosteloos informatie, [tools en methoden](#) aan die vrij te gebruiken zijn. Ook voor korte vragen zijn we altijd beschikbaar.

Wie zitten er achter Energietuinen Nederland?

Het concept Energietuinen is in 2019 bedacht door [de Natuur en Milieufederaties](#), een samenwerkingsverband van 12 provinciale Natuur- en Milieufederaties. Allen non-profit organisaties, die samen met betrokken burgers de belangen behartigen van natuur en milieu in de twaalf provincies. Dat doen we door lobby, campagnes, het stimuleren van milieuvriendelijk gedrag én door bij te dragen aan inspirerende en innovatieve projecten. Energietuinen is zo'n inspirerend en innovatief project, waarbij we met pilots willen laten zien wat wél kan. De NMF's hebben geen enkel commercieel of financieel belang in de Energietuinen, waarin we samenwerken met partners als de [WUR](#) en vele anderen. We hebben een rol als aanjager, procesbegeleider en adviseur.

Enthousiast geworden over Energietuinen?

Heb je plannen om zelf een Energietuin of een vergelijkbaar initiatief te starten? We delen graag onze kennis én ervaring.

- Kijk in onze toolbox op www.energietuinen.nl daar vind je de informatieve videoreeks Energietuinen van A tot Z en de bijbehorende informatiebladen.
- Of neem contact op via info@energietuinen.nl.

Energietuinen NL
info@energietuinen.nl
www.energietuinen.nl

